

Meddelelse om kriminologiske undersøgelser ved
Statsfængslet i Vridsløselille.

Kriminelle levnedsløb.

Af mag. art. KARL O. CHRISTIANSEN.

Kriminelle levnedsløb er forskelligartede som de ydre forhold, hvorunder de bliver til, og som de mennesker, der lever dem. Heller ikke blandt lovovertrædere vil den uoverskuelige række af muligheder, som livet byder, nogensinde blive realiseret paa nøjagtig samme maade. Men i denne kriminalitetens kaleidoskopiske mangfoldighed vil dog visse fælles træk afsløre sig for den opmærksomme iagttager, og billedet af mere eller mindre idealiserede typer vil danne sig for hans bevidsthed.

Set fra et kriminologisk synspunkt har den maade, hvorpaa en lovovertræders kriminalitet manifesterer sig, en særlig interesse. Sammen med den kriminelle handling udgør de kriminelle levnedsløb kriminologiens genstand. Det er disse to objekter, der skal iagttages, beskrives og klassificeres. Det er om deres forekomst, kriminologiens love skal handle.

Der er maaske særlig grund til at gøre opmærksom paa dette forhold i en tid, hvor studiet af forbryderens personlighed — med rette — er draget frem i forgrunden, idet denne interesse for individet undertiden synes at have medført den opfattelse, at kriminologens væsentligste arbejde er gjort med en psykologisk og psykiatrisk skildring af forbryderen. — Mens det dog forholder sig saaledes, at studiet af personligheden kun kan betragtes som en vær-

difuld indledning til selve den kriminologiske undersøgelse.

At man i den kriminalpolitiske praksis tillægger studiet af den kriminelle handling og specielt af det kriminelle levnedsløb en særlig betydning, kommer klart frem, baade i de bestemmelser om særforanstaltninger overfor visse grupper af lovovertrædere, som vor straffelov af 1930 giver udtryk for, og i den kriminalpolitik, som domstolene praktiserer overfor disse forbrydere.

Det gælder fx. om anvendelsen af arbejds hus, hvor der i selve loven fastsættes bestemte minimumsantal af fængselsstraffe (lidt forskellig for forskellige arter af forbrydelser) som betingelse for, at denne foranstaltning kan træde i stedet for fængselsstraf (Borgerlig straffelov, § 62)¹). Det gælder ogsaa om anvendelsen af sikkerhedsforvaring, idet dog lovovertræderen yderligere skal have afsløret sig som »erhvervs- eller vanemæssig forbryder« (§ 65). Hertil kan bemærke, at det som regel vil være den paagældendes kriminelle levnedsløb, der kendetegner hans kriminalitet som erhvervs- eller vanemæssig.

Det gælder endogsaa ved de forholdsregler, der almindeligvis betegnes som psykopatfængsel og psykopatforvaring, men som i loven (§§ 17 og 70) er omtalt som henholdsvis en for saadanne personer, der har befundet sig i en ved »mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af sjælsenerne, herunder sexuel abnormitet, betinget varigere tilstand«, indrettet anstalt eller anstaltsafdeling og en særlig forvaringsanstalt. Medens de gængse navne kunde tyde paa, at man tilsigtede at give kriminelle psykopater en særlig behandling efter domfældelsen, viser saavel lovens formulering som domstolenes praksis, at dette ikke er tilfældet. Dels forholder det sig saaledes, at ogsaa andre end psykopater bliver idømt psykopatforvaring. Dels hænder det ret ofte, at lovovertrædere, der af psykiatrisk uddannede læger og af retslægeraadet er betegnet som psykopater, alligevel af retten idømmes fængselsstraf — undertiden paa

grundlag af en bemærkning i den psykiatriske bedømmelse eller i retslægeraadets erklæring om, at det »næppe endnu kan anses for helt udelukket«, at den paagældende er »paavirkelig af straf under de vanlige former«.

Foruden en almindelig human tendens, der giver sig udslag i en vis tilbageholdenhed i anvendelsen af de ubestemte straffedomme, ligger der sikkert bag saadanne synspunkter en empirisk begrundet bedømmelse af den paagældendes »strafpaavirkelighed«, saaledes som den lader sig erkende af hans kriminelle levnedsløb. Og først naar man af hans straffeliste kan skønne, at han er »upaavirkelig af straf under de vanlige former«, vil man overveje muligheden af at anvende fx. psykopatforvaring. Iøvrigt viser ogsaa den stadige nedgang i antallet af indsættelser i psykopatfængslet²⁾ indirekte, at udviklingen i vor kriminalpolitik gaar i retning af at tillægge den psykiatriske diagnose: psykopati, der blandt andre diagnoser hjemler anvendelse af straffelovens § 17, mindre betydning end bedømmelsen af »strafpaavirkelighed« eller maaske snarere recidivsandsynlighed, hvis størrelse man i de fleste tilfælde maa skønne over udfra et studium af det kriminelle levnedsløb.

Endelig fremhæver straffelovens § 80, at der ved udmaaling af straffen skal tages hensyn til bl. a. »gerningsmandens foregaaende vandel« og »styrken af hans for dagen lagte forbryderske sindelag«. Hans kriminelle levnedsløb har betydning ved bedømmelsen af begge disse faktorer. Dommen indledes da ogsaa med en angivelse af den tiltaltes kriminelle fortid ved en opremsning af tidligere straffe.

Naar den kriminalpolitiske praksis i overensstemmelse med straffelovens bestemmelser og »aand« har bygget sine afgørelser paa den viden om lovovertræderen, der ligger i kendskabet til hans tidligere kriminalitet, kan man gaa ud fra, at denne er udtryk for noget væsentligt hos forbryderen. Og der er grund til at tro, at et endnu mere indgaaende studium af lovovertræderens kriminelle løbane kan faa særlig betydning for den teoretiske krimino-

logi — og derigennem muligvis ogsaa for kriminalpolitiken.

Undersøgelser af forbrydelser og forbrydere maa bygge paa sammenligninger mellem forskellige grupper, idet det som regel viser sig, at statistiske undersøgelser, hvor samtlige lovovertrædere behandles under ét, ikke fører til bemærkelsesværdige resultater; materialet er for uensartet, til at det tillader afsløringen af væsentlige fælles træk. Men inddeler man det i grupper, kan de forskellige underafdelinger udvise karakteristiske forskelle i en eller flere retninger. Jeg kan som eksempel anføre de i og for sig ret grove sondringer mellem forbryderbegyndere og recidivister, én gang straffede og flere gange straffede, lejlighedsforbrydere og vaneforbrydere, ungdomsforbrydere og senkriminelle, sværkriminelle og letkriminelle. Paa en hel del omraader, fx. den kriminologiske arvelighedsforskning, kriminalpsykologi og -psykiatri, har en saadan klassifikation af materialet vist sig værdifuld.

Af en klassifikation af kriminalitet og kriminelle kan man i almindelighed kræve, at den skal være rent kriminologisk, d. v. s. bygge paa ejendommeligheder ved selve kriminaliteten og ikke paa noget, der ligger i lovovertræderens milieu eller personlighed. Fx. kan en inddeling af forbrydere i: normale, psykopater, aandssvage og sindssyge, ikke betragtes som en kriminologisk inddeling, selv om den ud fra andre synspunkter kan være hensigtsmæssig. Den vil aldrig give Resultater, der i sig selv — uden sammenligning med et andet, ikke-kriminelt materiale — kan belyse disse sjælelige ejendommeligheders betydning for kriminalitetens forekomst. Har man derimod inddelt paa grundlag af ejendommeligheder ved den kriminelle handling eller det kriminelle levnedsløb og paa denne maade faaet sit materiale klassificeret, kan man muligvis med udbytte for de enkelte gruppers vedkommende undersøge fordelingen af fx. de nævnte psykologiske typer og derved fastlægge deres kriminologiske betydning.

De her anførte betragtninger er i og for sig selvfølgelige

indenfor en hvilken som helst real videnskabs forskningsomraade. Alligevel er synspunktet kun sjældent blevet anerkendt og gennemført indenfor kriminologien. Jeg skal anføre et par eksempler paa nyere klassifikationsforsøg, der i én bestemt henseende minder om hinanden.

Aschaffenburgs inddeling efter den styrke, de exogene kriminogene faktorer maa have, for at et bestemt individ begaar en forbrydelse³⁾, tilfredsstillende ikke dette krav, og den er særlig uheldig, fordi den foregriber problemet om kriminalitetens aarsagsforhold. *Gruhle* inddeler udfra et karakterologisk synspunkt i følgende grupper: 1) forbrydere af tilbøjelighed, 2) forbrydere af svaghed, 3) forbrydere af lidenskab, 4) forbrydere af ære og overbevisning⁴⁾. Mod denne inddeling kan rettes de samme indvendinger som mod *Aschaffenburgs*. *Stumpff's* hovedinddeling i letkriminelle og sværkriminelle kunde efter betegnelserne synes at være en rent kriminologisk klassifikation. Det er den imidlertid ikke: i tvivlstilfælde identificeres letkriminelle med konfliktkriminelle og beskrives som dem, der bliver forbrydere som følge af en ydre eller indre konflikt, og sværkriminelle er dem, der overhovedet ikke oplever nogen konflikt — aarsagen er her det abnorme anlæg⁵⁾. Ved denne som de to foregaaende inddelinger synes det at være den letforstaaelige interesse for kriminalitetens ætiologi, der har inspireret problemstillingen; men det er rigtignok et spørgsmaal, om en saadan problemstilling ogsaa bringer os nærmere det kriminologiske aarsagsproblems løsning.

Uden iøvrigt at komme nærmere ind paa dette indviklede spørgsmaal skal det fremhæves, at det paa forhaand synes usandsynligt, at det skulde kunne løses ved, at man apriorisk opstiller ætiologiske typer, som man derefter med større eller mindre succes søger at genfinde blandt lovovertræderne. Maaske viser det sig, at en aarsagsforklaring af kriminaliteten slet ikke lader sig gennemføre. Og under alle omstændigheder maa man gøre sig klart, at menneskelige handlinger — og ikke mindst de afvigelser fra nor-

men, som kaldes forbrydelser — er saa komplicerede, at det hidtil ikke har været muligt i et eneste enkelttilfælde at gennemføre en forklaring af en saadan kompliceret handling, der med blot nogen ret tør kalde sig en kausalforklaring.

Om man nogensinde vil naa saa vidt, forekommer mig tvivlsomt. Men det er iøvrigt heller ikke givet, at dette problem behøver at blive løst, for at man kan naa frem til en mere effektiv bekæmpelse af kriminaliteten end den, vi i øjeblikket er i stand til at praktisere. Under alle omstændigheder kan man ikke indenfor den kriminologiske forskning gøre noget bedre end at tage de kriminelle handlinger og de kriminelle levnedsløb op til et fordømsfrit studium, hvor man ikke behøver at skele alt for meget til andre videnskabers problemstillinger, forskningsmetoder eller forklaringer.

Kriminologien skal med andre ord være kriminologisk. Fremfor alt: ved beskrivelse og klassifikation skal man gaa ud fra det i handlingen, der karakteriserer den som kriminel. Man skal undersøge, hvordan denne handling krænker straffeloven, og hvordan dette livsløb er præget af de to kriminelle fakta: lovovertrædelser og straffe. Siden kan man betragte kriminologiens genstande under alle mulige andre synsvinkler og i relation til alle de andre kendsgerninger, de lader sig sætte i forbindelse med. Men alle saadanne sidespring faar kun kriminologisk interesse, hvis de bidrager til en dybere forstaaelse af kriminaliteten, til en paavisning af afhængighedsforhold mellem lovovertrædelsen og andre faktorer i forbryderens personlighed eller hans omverden. Det er studiet af enkelte isolerede kriminelle handlinger eller grupper af kriminelle handlinger, saaledes som de manifesterer sig i en lovovertræders levnedsløb, der er kriminologiens første og sidste maal: de danner det selvfølgelige udgangspunkt for en hvilken som helst kriminologisk undersøgelse, og det er formuleringen af lov-mæssigheder ved deres forekomst, der bringer undersøgelsen til en — foreløbig — afslutning.

I overensstemmelse med disse synspunkter skal jeg i denne artikel beskæftige mig med de kriminelle levnedsløb og forsøge at opstille nogle rent kriminologiske typer. Materialet for undersøgelsen er fanger, der i Statsfængslet i Vridsløselille — under ledelse af den tidligere fængselslæge og overlæge ved Psykopatanstalterne i Herstedvester, Dr. med. *Paul J. Reiter* — er blevet kriminologisk undersøgt.

Materialet.

Først et par ord om materialet: Det bestaar af 126 fanger, der i tiden 15. 8. 40—15. 2. 41 er blevet indsat i Statsfængslet. I denne halvaarlige periode er der undersøgt 149 af de i dette tidsrum nyindsatte fanger. Dette antal udgør ikke samtlige nyindsættelser, idet de under undersøgelsen udarbejdede dossiers for en dels vedkommende har været ufuldstændige, i de fleste tilfælde fordi akter eller forakter ikke har været tilstede, i nogle tilfælde fordi fangen er overført til Statsfængslet i Horsens inden undersøgelsens afslutning, men i enkelte tilfælde ogsaa fordi de indsamlede oplysninger har været for mangelfulde for en bearbejdelse som nærværende. Ialt er der af disse grunde udskudt 59 dossiers. Hertil kommer 32 fanger med korte straffe, der paa grund af pladsforholdene er overført fra Vestre Fængsel, og som overhovedet ikke er undersøgt. Om disse indskrænkninger af materialet, tør man sikkert sige, at de er saa nogenlunde tilfældige, at man ikke behøver at regne med, at de undersøgte fanger skulde adskille sig væsentligt fra gennemsnittet af de i den nævnte periode efter de almindelige afleveringsregler indsatte fanger⁶⁾.

Blandt de undersøgte fanger var der 126 recidivister og 23 forbryderbegyndere (henholdsvis 84,6 og 15,4%). Det er de førstnævnte, der udgør materialet for denne afhandling. Hos forbryderbegynderne har et egentligt kriminelt levnedsløb jo endnu ikke manifesteret sig, og vigtige data for nærværende bearbejdelse har — som det vil fremgaa af det følgende — ikke kunnet bestemmes. Denne sontring

mellem forbryderbegyndere og recidivister er i og for sig ikke særlig tilfredsstillende, da man paa forhaand kan vide, at en del af begynderne — en ret uensartet gruppe — vil recidivere, men ulykkeligvis ikke hvilke. Arbejder man som her med et »frisk« materiale, er det imidlertid ikke muligt at fastlægge den langt vigtigere distinktion mellem én gang straffede og flere gange straffede, der først lader sig paavise om 10—20—30 aar eller endnu senere.

Om begrebet recidivist bør det lige bemærkes, at det ikke her er taget i den gængse pønologiske betydning: en tidligere straffet person. Ordet er derimod forstaaet kriminologisk og anvendes om de lovovertrædere, hos hvem en tidligere lovovertrædelse er fastslaaet af retten eller politiet, uden hensyn til hvilke retslige konsekvenser den har draget efter sig. Blandt recidivisterne kan der altsaa forekomme personer, der »kun« har været undergivet børneværnsforsorg eller som har været betinget dømt. Ogsaa bøder for kriminelle forhold (smugleri, vold, ulovlig omgang med hittegods o. l.) er regnet for konstateret kriminalitet. Derimod er børneværns- eller værgeraadsforsorg af ikke-kriminelle grunde naturligvis ikke betragtet som indledning til en kriminel løbebane.

Om selve den kriminologiske undersøgelse kun dette: Den har bestaaet af en skildring af fangens nu paadømte lovovertrædelse, hans tidligere kriminalitet med straffe og andre forholdsregler, udformet paa grundlag af akterne, og en sociologisk undersøgelse paa grundlag af akternes oplysninger og en samtale med fangen — foretaget af denne artikels forfatter. Endvidere af en arvebiologisk, en antropometrisk, en almindelig lægelig og en psykiatrisk undersøgelse af fangen — foretaget af overlægen eller reserve-lægen. I en del tilfælde er der yderligere udsendt spørgeskemaer til paarørende, til skoler og enkelte andre institutioner⁷). Paa grundlag af det saaledes tilvejebragte materiale er der ved en konference blandt medarbejderne udformet en kriminologisk konklusion, hvor fangens kriminalitet

karakteriseres, og dens afhængighed af andre faktorer er søgt paavist, ligesom man har prøvet at vurdere recidiv-sandsynligheden.⁸⁾

Iøvrigt maa jeg fremhæve, at de i denne artikel fremsatte synspunkter og bearbejdelsen af resultaterne helt staar for min egen regning, selv om naturligvis et samarbejde som det her skildrede maa virke gensidigt befrugtende paa alle medarbejderne.

Kriminologisk bearbejdelse.

Den kriminologiske bearbejdelse har bestaaet i en undersøgelse af antallet af domme og andre afslutninger paa kriminelle sigtelser, der er overgaaet fangerne, antallet af sanktioner og deres art, interneringsantallet, fangernes fordeling efter aldersgrupper, en bestemmelse af internerings-tætheden som et udtryk for, hvor stor en del af tiden en fange har tilbragt afspærret fra omverdenen; endvidere en bearbejdelse af recidivsandsynlighedsbestemmelserne, og endelig et forsøg paa at skelne mellem to typer: akut kriminelle og kronisk kriminelle, der synes at adskille sig fra hinanden paa flere væsentlige punkter. Først i forbindelse med karakteristiken af disse typer er lovovertrædernes art taget op til undersøgelse.

Antal domme etc.

Ved de undersøgte fanger er der altsaa mindst to gange konstateret en lovovertrædelse. Som regel er denne konstatering foretaget af retten, og i flertallet af tilfældene er den retslige konstatering efterfulgt af en dom, men i nogle tilfælde blot af en tilkendegivelse af, at anklagemyndigheden har samtykket i, at sagen sluttedes uden tiltale mod iværksættelsen af visse andre forholdsregler (fx. børneværnsforsorg, vedtagelse af bøde eller lignende). Ved optællingen er der imidlertid ogsaa taget hensyn til lovovertrædelser (forseelser) konstateret af politiet og sanktioneret med bøde. Sager sluttede uden sanktioner af nogen art

(fx. paa grund af bevisets stilling, den ringe værdi af forbrydelsens genstand, tilbagetrækning af anmeldelsen o. l.) er ikke medregnet. Nedenstaaende tabel viser fordelingen af fangeantal efter antallet af saadanne retslige eller politimæssige konstateringer af kriminalitet.

Tabel 1.

Fangernes fordeling efter antallet af domme etc.

Domsantal	2	3	4	5	6	7	8—10	10—
Fangeantal	18	17	10	19	15	17	15	15
Procent	14,3	13,5	7,9	15,1	11,9	13,5	11,9	11,9

Man bemærker, at 30 (23,8%) er dømt etc. mere end 7 gange. Det gennemsnitlige antal af konstateringer af kriminalitet er for den undersøgte gruppe 6,2.

Sanktioner.

Overfor disse fanger er der i aarenes løb anvendt en broget række sanktioner. En del af dem er saa gamle, at de har været straffet med forbedringshus- eller tugthusarbejde, tvangsarbejde eller flere af disse straffeformer. Sanktionernes fordeling i forhold til fangeantal fremgaar af tabel 2.

Tabel 2.

Fangernes fordeling efter sanktioner.

Sanktioner	Børneværn	Hjem-	Bet. domte	Under tilsyn	Bøder	Adv.	Hæfte
Fangeantal	28	33	60	32	50	23	16
Procent	22,2	26,2	47,6	25,4	39,7	18,3	12,7

Sanktioner	Fgsl.		Forb. hus	Tugt- hus	Tvangs- arb.	Ungd. fgsl.	
	1—3	4—					
Fangeantal	83	43	29	2	7	1	
Procent	65,9	34,1	23,0	1,6	5,6	0,8	

Ikke mindre end 95 (75,4%) er straffet mindst 2 gange med fængselsstraffe, 43 (34%) mindst 4 gange. 28 (22,2%) har været under værgeraadsforsorg eller børneværnsforsorg paa grund af kriminalitet. 33 (26,2%) har været anbragt paa »hjem« af den ene eller den anden art, som regel paa optagelses- eller ungdomshjem i forbindelse med børneværnsforsorg, i nogle tilfælde (5) paa drankerhjem. 60 (47,6%) er belignet dømt, heraf 32 under tilsyn. 50 (39,7%) har betalt bøder for kriminelle forhold eller overtrædelse af politivedtægten, 2 ikke mindre end 13 gange, 1 12 gange. 29 (23%) har været straffet med forbedringshusarbejde, 7 (5,6%) med tvangsarbejde og 2 med tugthusarbejde. Kun en enkelt har været i ungdomsfængsel. Endvidere er en enkelt idømt 10 slag ris; men han er ogsaa den eneste, der repræsenterer denne sanktionsform.

En undersøgelse af, hvordan domsantal etc. og sanktionernes art fordeler sig i forhold til hinanden, viser intet særligt af interesse, saa jeg skal ikke gengive tabellen her, men nøjes med at nævne, at et højt antal konstateringer af kriminalitet for en fange ikke nødvendigvis betyder, at han har tilbragt et tilsvarende antal gange i fængsel eller anden form for internering, selv om dette gælder i de fleste tilfælde. Iøvrigt henvises til den følgende tabel (3), hvor interneringerne er optalte under et.

Interneringsantallet.

Om begrebet internering skal der for at undgaa en nærliggende misforstaaelse siges et par ord. Ved internering er her forstaaet en sanktionerende, effektiv afsondring fra omverdenen; det vil først og fremmest sige frihedsstraffe, men endvidere ogsaa anbringelse paa opdragelses- eller ungdomshjem samt drankerhjem. Derimod er anbringelse paa lærlingehjem, hvor en effektiv afsondring fra omverdenen ikke er tilstræbt, ikke regnet for nogen internering. Ved optællingen af interneringsantallet er der udelukkende lagt vægt paa, hvor ofte den paagældende har

været afsondret fra omverdenen, uden hensyn til om det er et resultat af en eller flere retslige afgørelser. Fx. er afsoning af 2 fængselsstraffe i træk regnet for 1 internering. Og omvendt kan 1 dom efterfølges af 2 interneringer, fx. hvis en fange efter prøveløsladelse genindsættes

Tabel 3.

Fangeantal fordelt efter doms- og interneringsantal.

		Interneringsantal													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12			
Domsantal	2	10	8												
	3	7	7	3											
	4	2	2	4	2										
	5	1	2	6	7	3									
	6	2	2	2	1	6	2								
	7		2	3	3	4	5								
	8					2		3	1						
	9					1	3	1							
	10					1	2	1							
	11								1	1					
	12							1	1		1				
	13								1						
	14						1		1						
	15		1			1						1			
	16—			1											3
	Sum	22	24	19	13	18	13	6	5	1	2	3			
Procent	17,5	19,0	15,1	10,3	14,3	10,3	4,8	3,9	0,8	1,6	2,4				

til afsoning af reststraffen, fordi han ikke har overholdt prøveløsladelsesvilkaarene. Teoretisk er der derfor intet til hinder for, at en fange kan have været interneret flere gange, end han er dømt. Dette er dog ikke indtruffet i noget tilfælde ved det foreliggende materiale, fordi samtlige tilfælde af den art ogsaa er prægede af den førstnævnte mulighed: 2 domme — 1 internering. Med disse forhold in mente maa tabel 3 læses.

Det fremgaar, som man vil se af tabellen, at interneringsantal og domsantal for de fleste fangers vedkommende følges pænt ad, saaledes at det første sjældent ligger mere end 3—4 under det sidste. Afvigelsen er kun større end 4 for 16 fanger (12,7%). Større afvigelser forekommer dog: En af fangerne er kun interneret 2 gange, medens domsantallet⁹⁾ er 15; hos en anden er de tilsvarende tal henholdsvis 3 og 16, hos en tredje 12 og 26. Disse og nogle lignende levnedsløb er prægede af mange bøder erlagt for overtrædelse af politivedtægten (som regel beruselsessager).

Aldersgrupper.

Det næste led i undersøgelsen har været en bestemmelse af fangens alder ved den første konstaterede lovovertrædelse og ved den sidste dom. Navnlig den første er af interesse. Det er almindelig antaget, at jo tidligere kriminaliteten manifesterer sig, desto større sandsynlighed er der for, at det kriminelle levnedsløb vil blive fortsat, præget af flere og alvorligere overtrædelser. Ved det foreliggende materiale er denne antagelse, som det senere skal paavises, ikke fuldtud blevet bekræftet i sin generelle formulering. Foreløbig gives der i tabel 4 en almindelig orientering med hensyn til aldersgrupperne.

Tabellen viser med al ønskelig tydelighed, at flertallet af de undersøgte fanger (76—60,3%) er blevet rekruteret blandt de unge paa under 21 aar. 32 (25,4%) har været under 18 aar ved første lovovertrædelse. Ved alderstrin over 21 aar falder antallet stærkt, men viser dog igen en

Tabel 4.

Fangernes fordeling efter alder v. 1. ovtr.

Aldersgrupper	—14	15—17	18—20	21—24	25—29	30—39	40—49	50—
Fangeantal	8	24	44	19	13	15	2	1
Procent	6,4	19,0	34,9	15,1	10,3	11,9	1,6	0,8

stigning omkring 30 aars alderen. Gruppen 21—29 aar omfatter 32 fanger (25,4%). De resterende 18 (14,3%) var over 29 aar ved første overtrædelse. Tegner man en kurve for at illustrere forløbet, vil den altsaa vise en stærk stigning til og med det 20. aar, derefter et endnu pludseligere fald, der efterhaanden udjævnes og bortset fra stigningen omkring 30 aars alderen fortsættes langsomt faldende.

Alderen ved sidste dom er uden direkte interesse for den rent kriminologiske bearbejdelse. Den kan opløses i to tidsrum: alderen ved første lovovertrædelse + den kriminelle tid, et begreb, som skal omtales i følgende afsnit. Men iøvrigt fremgaar aldersfordelingen af nedenstaaende tabel som jeg henviser til.

Tabel 5.

Fangernes fordeling efter alder v. sidste dom.

Aldersgrupper	—20	21—24	25—29	30—39	40—49	50—
Fangeantal	2	12	48	40	18	6
Procent	1,6	9,5	38,1	31,7	14,3	4,8

Interneringstæthed.

Betragter man en række forskellige kriminelle levnedsløb, viser der sig allerede for en overfladisk betragtning en væsentlig forskel, eftersom den relative del af deres kriminelle løbebane, hvor de paagældende har været interneret, er større eller mindre. For nærmere at bestemme dette

forhold indføres begrebet interneringstæthed, Itt, der defineres saaledes:

$$\text{Itt} = \frac{\text{It} \times 100}{\text{Kt}},$$

hvor It betegner interneringstiden og Kt den kriminelle tid.

Den kriminelle tid, Kt, er tiden fra første konstatering af en lovovertrædelse (domsdato, dato for tiltalefrafald mod forsorg, dato for vedtagelse af bøde) til sidste dom (der hos de her undersøgte fanger har medført indsættelse i Statsfængslet i Vridsløselille) beregnet i aar, mdr. og dage.

Den kriminelle tid for de undersøgte fanger ligger mellem 6—8 mdr. (for 2 fangers vedkommende) og 40 aar. Fordelingen fremgaar af følgende skema.

Tabel 6.

Fangernes fordeling efter den kriminelle tid i aar.

Kriminelle tid	—2	3—5	6—8	9—11	12—14
Fangeantal ...	13	28	23	24	11
Procent	10,3	22,2	18,3	19,0	8,7

Kriminelle tid	15—17	18—20	21—23	24—26	27—
Fangeantal ...	11	5	4	4	3
Procent	8,7	4,0	3,2	3,2	2,4

Gennemsnittet af den kriminelle tid er knap 10 aar.

Interneringsstiden, It, betegner den samlede tid, hvori fangen har været interneret, beregnet i aar, mdr. og dage. For frihedsstraffens vedkommende beregnet efter den i dommen ansatte straffetid uden hensyn til eventuel varetægtsfængsel og eventuel afkortning i straffetiden paa grund af varetægtsfængsel. Forbedringshusarbejde er beregnet efter den sædvanlige afsoningsregel: 1 aar = 8 mdr. Ved be-

naadninger er den eftergivne afsoningstid fradraget. Ved beregninger af interneringstiden for anbringelser paa »hjem« er jeg gaaet ud fra de i akterne angivne data. I et mindretal af tilfælde har der ikke foreligget helt nøjagtige angivelser. Har der fx. kun været angivet maaned for anbringelse eller hjemgivelse, er der altid regnet med maanedens midte, den 15. Disse enkelte unøjagtigheder kan ikke forrykke resultaterne af den efterfølgende beregning væsentligt.

Ved beregning af interneringstætheden er der multipliceret med faktoren 100 for at undgaa brudne tal. Interneringstætheden vil derfor altid være angivet som et helt tal liggende mellem 0 og 100. Udtrykt lidt anderledes kan man sige, at interneringstætheden er den procentvise angivelse af, hvor lang tid den paagældende har siddet interneret fra første til sidste dom.

Interneringstætheden er en størrelse, der af flere grunde forekommer mig at være af interesse. For det første teoretisk: Interneringstætheden er — naar man ser bort fra børneværnsforsorg med anbringelse paa »hjem« — bestemt af straffetidernes længde, hvilket vil sige af lovovertrædernes antal og karakter. Dette er ganske vist en størrelse, der fastsættes af domstolene; men den er dog efter al sandsynlighed — navnlig naar man betragter et kriminelt levnedsløb med ikke alt for faa straffe — samtidig et udtryk for noget karakteristisk ved det paagældende levnedsløb. Interneringstætheden er endvidere bestemt af recidivhastigheden. Selv forholdsvis kortvarige straffe paa nogle maaneder kan give en stor interneringstæthed, naar den paagældende recidiverer hurtigt nok. Og recidivhastigheden maa i det store og hele betragtes som et udtryk for, hvor længe et individ af en given beskaffenhed har været i stand til at klare sig i et givet milieu uden at komme i konflikt med straffeloven. Man maa derfor vente, at forskellen paa fanger med stor og lille interneringstæthed ogsaa paa anden maade vil gøre sig gældende.

For det andet er interneringstætheden af interesse i den

kriminalpolitiske praksis: Alene af samfundsøkonomiske grunde er det af betydning, om et individ tilbringer en tiendedel eller mere end halvdelen af sin tid i fængsel. Men det er ogsaa et synspunkt, som med fordel vil kunne anlægges, naar domstolene skal træffe afgørelse om, hvilke forholdsregler, der ved en ny begaaet lovovertrædelse maa anses for de mest hensigtsmæssige.

Tabel 7.
Fangernes fordeling efter interneringstæthed.

Itt	0	1—5	6—10	11—15	16—20	21—25	26—30
Fangeantal	24	18	19	13	10	11	5
Procent	19,0	14,3	15,1	10,3	7,9	8,7	4,0

Itt	30—35	36—40	41—45	46—50	50—55	56—60	61—
Fangeantal	1	6	6	5	1	1	6
Procent	0,8	4,8	4,8	4,0	0,8	0,8	4,8

Man ser af tabellen, at det undersøgte materiale har sit maksimum ved en interneringstæthed paa 0. Det vil sige, at denne gruppes medlemmer for første gang interneres ved den nuværende lovovertrædelse. Derefter synes fangetallet at falde nogenlunde jævnt med voksende interneringstæthed. Der er et udtalt minimum ved en interneringstæthed paa 30. Denne afvigelse synes dog ikke større, end at den kan skyldes tilfældige årsager paa grund af materialets begrænsede størrelse. Man kan paa forhaand vanskeligt se nogen grund til, at der skulde forekomme saadanne pludselige spring i fangernes fordeling efter interneringstæthed.

Recidivsandsynlighed.

Som nævnt har man forsøgt at bestemme recidivsandsynligheden for de undersøgte fanger. Grundlaget for denne

vurdering er *Meywerks* recidivsandsynlighedsskema, hvor man opregner antallet af kriminogene faktorer i individet og dets omverden, den saakaldte »Schlechtpunktverfahren« — en metode, der oprindeligt er indført af amerikanske kriminologer. *Meywerks* skema opregner følgende 15 punkter:

1. Arvelig belastning.
2. Betydelig kriminalitet i ascendantsen.
3. Uheldig opdragelse.
4. Uheldige forhold under skolegang.
5. Afbrydelse af paabegyndt faglig uddannelse.
6. Uregelmæssigt arbejde.
7. Kriminalitet før det 18. aar.
8. Mere end 4 forstraffe.
9. Særlig hurtig recidiv.
10. Interlokal kriminalitet.
11. Psykpati.
12. Drikfældighed.
13. Slet opførsel i straffeanstalten.
14. Løsladelse før det 36. aar.
15. Slette sociale forhold efter løsladelsen.

Hvis antallet af kriminogene faktorer efter dette skema ligger under 5, betegnes recidivsandsynligheden som lille; mellem 5 og 7 betegnes den som tvivlsom; over 7 som stor.

Om *Meywerks* begrundelse for anvendelsen af dette skema henvises til hans egen fremstilling¹⁰). Mod den anvendte fremgangsmaade kan man rette forskellige indvendinger. Hverken daarlig begavelse eller aandssvagthed er trods deres uomtvistelige betydning for kriminaliteten nævnet blandt de kriminogene faktorer. *Meywerk* henviser til, at den svagt-begavede eller aandssvage allerede har gjort sig uheldig bemærket i sin skoletid, saaledes at denne faktor allerede er registreret under punkt 4. Det er dog et spørgsmaal, om intelligensdefektens kriminogene betydning kommer tilstrækkelig til udtryk paa denne maade.

Af denne og andre analoge grunde er skemaet kun an-

vendt som grundlag for de foretagne recidivsandsynlighedsbestemmelser, idet man af og til ud fra et skøn over den paagældende fanges personlighed og omgivelser har fraveget *Meywerks* overfor anførte gruppebestemmelser. Jeg skylder overlæge *Reiter* særlig at nævne, at han af og til i tilfælde, hvor der var en snæver forbindelse mellem kriminalitet og psykopati, har tillagt denne faktor en afgørende betydning. Paa trods af den slags afvigelser er det dog mit indtryk, at *Meywerks* skema har dannet et udmærket grundlag for disse bedømmelser ved det overblik, det giver over fangens forhold. Det endelige resultat fremgaar af tabel 8.

Tabel 8.
Fangernes fordeling efter recidivsandsynlighed.

Recidivsandsynlighed	ringe	tvivlsom	stor
Fangeantal	13	50	63
Procent	10,3	39,7	50,0

At antallet af fanger med stor recidivsandsynlighed er blevet saa stort, skyldes til dels, at det her fremlagte materiale kun omfatter recidivister. Men antallet ligger dog under antallet af fanger, der ved løsladelsen henføres til »bedømmelsesklasse 5, d. v. s. de fanger, der har forholdt sig ligegyldige overfor straffen og derfor anses upaavirkede«.

Interneringstætheden, den kriminelle tid og interneringsantallet.

Før jeg gaar over til skildringen af de to levnedsløbs typer: akut kriminelle og kronisk kriminelle, skal interneringstætheden stilles i relation til den kriminelle tid og til interneringsantallet.

Tabel 9 viser fordelingen af de undersøgte fanger efter den kriminelle tid og interneringstætheden. Nogen afhængighed kan ikke paavises.¹¹⁾

Tabel 9.

Fangernes fordeling efter interneringstæthed og den kriminelle tid.

		Interneringstæthed				Sum
		0	1—19	20—39	40—	
Krim.tid i aar	0—5	13	15	8	6	42
	6—11	7	23	7	10	47
	12—17	1	14	3	3	21
	18—23	1	6	2	0	9
	24—	2	1	2	2	7
Sum	24	59	22	21	126	

I tabel 10 er vist en noget forenklet opstilling af fangernes fordeling efter interneringsantal og interneringstæthed. De to størrelser synes ikke uafhængige af hinanden. Der er grund til at antage, at sandsynligheden for stor interneringstæthed vokser med et voksende interneringsantal. Sammenhængen er dog paa ingen maade saa snæver, at man, hvis man kender en af størrelserne, kan betragte den anden som overflødig.

Tabel 10.

Fangernes fordeling efter interneringsantal og interneringstæthed, angivet i procent.

		Ilt			Sum	Absolut Antal
		0	1—19	20—		
Int.antal	1	100	0	0	100	22
	2—6	2,3	63,2	34,5	100	87
	7—12	0	23,5	76,5	100	17
Sum	19,1	46,8	34,1	100	126	

Akut og kronisk kriminalitet.

Ved nærmere Betragtning af de kriminelle levnedsløb viser der sig afgørende forskelle i den maade, hvorpaa interneringerne fordeler sig. Hos nogle hober straffene sig op tæt ovenpaa hinanden, hos andre er mellemrummene større — et forhold, der til en vis Grad bestemmer interneringstætheden. Det er imidlertid ikke muligt ved hjælp af denne størrelse alene at give en tilfredsstillende klassifikation af levnedsløbene. Levnedsløb med samme interneringstæthed kan dog adskille sig fra hinanden paa væsentlige punkter. Hos nogle vil straffene ligge jævnt fordelt over hele den kriminelle periode, hos andre vil de samle sig i grupper med større tæthed, hvor imellem der kan komme længere kriminalitetsfri perioder. Det er dette sidste kriterium, der har været afgørende for distinktionen mellem akut og kronisk kriminalitet.

Som et hjælpemiddel, der paa udmærket maade kan give overblik over interneringernes fordeling i det kriminelle levnedsløb, har jeg — med den tyske kriminolog, *Polligkeit*, som nærmeste forbillede¹²⁾ — anvendt et diagram, hvor livsløbet er indtegnet som en tidsrække, hvorpaa straffene kan afsættes (se fig. 1 og 2). De vandrette linier svarer til det i venstre margin anførte aar og er inddelt i 12 afsnit for aarets maaneder. Her afmærkes domsdato og løsladelsesdato, og det mellemliggende stykke udfyldes med en til sanktionens art svarende signatur, her afgrænset af en sort ramme, hvori straffens art findes angivet i ord.

Fig. 1 og 2 giver et par typiske eksempler paa akut og kronisk kriminalitet, der samtidig kan illustrere diagrammernes anvendelse.

2315. Akut kriminalitet. Den kriminelle løbebane indledes med en betinget dom for tyveri i 19-aars alderen, efterfølges paa mindre end 1 aar af en fængselsstraf, atter for tyveri, der afbrydes med en betinget benaadning efter 3½ maanedes forløb, hvorefter der ret tæt paa hinanden følger en forbedringshusstraf for indbrudstyveri, 6 mdr.s tvangsarbejde for vold, og endelig endnu en forbedringshusstraf paa 2 aar for nye tyverier. Hermed er den

2315.

Alder	Aar	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
17	1921												
18	22												
19	23												
20	24				T.	bet. Dom							
21	1925		T.		Fgsl.		bet. be- naadet				V.	S. sl.	
22	26		T.		Forb. hus						Assersbøl-		
23	27		gaard			Pvt.	Bøde		V.	Ø L.		Tvangs-	
24	28		arbejde										T.
25	29		Forb. hus										
26	1930												
27	31				Bet.	Adv.		gift					
28	32												
29	33												
30	34						V.			Fgsl.			
31	1935												
32	36												
33	37												
34	38												
35	39												
36	1940									T.	Fgsl. i 6 Mdr.		
37	41												

Fig. 1

22

| angiver domsdato. Ø.L. = Østre Landsret.

T = tyveri. V = vold. Pvt. = ovtr. af politivedtægten. Bet. = betleri.

bet. = betinget. Forb.hus = forbedringshusarbejde.

2286.

Fig. 2

Alder	Aar	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
16	1931												
17	32								T.	frit. f. tilt.			
18	33												
19	34								T.	Fgsl.		Bet.	Adv.
20	1935		Fgsl.								Bet.	Adv.	
21	36	T.	Fgsl.					T.				Fgsl.	
22	37					prøv. løs	Fgsl. - reststraf						
23	38	T.	Fgsl.										
24	39			Fs. T.	Fgsl.		T.	Fgsl					
25	1940								T.	Fgsl. i 15 mdr.			
26	41												

T. = tyveri. Fs. = forsøg paa. Bet. = betleri.

23

første kriminelle periode forbi. Aaret efter faar den nu 26-aarige mand en advarsel for betleri, gifter sig og straffes først igen i 29-aars alderen (et par maaneders fængsel for vold), holder sig atter fri af straffeloven, til han 35 aar gammel idømmes 6 mdr.s fængsel for metalttyverier. Hans kriminelle levnedsløb er saaledes afbrudt af 2 kriminalitetsfri perioder paa tilsammen over 9 aar. At kriminaliteten alligevel ikke har faaet den kroniske karakter, som indledningen til hans kriminelle løbebane kunde tyde paa, kan uden videre ses af diagrammet. Itt = 21.

Som hans kriminelle løbebane har ændret sig, er det naturligt at antage, at der er foregaaet forandringer med ham selv og hans forhold. Der er heller ikke nogen tvivl om, at det er ægteskabet, der har betinget afbrydelsen af hans kriminalitet. Han er i 23-aars alderen af forskellige politimænd karakteriseret som »en af kvarterets værste urostiftere«, »en i alle retninger raa og fræk person«, »slagsbroder og professionel urostifter og voldsmand«, »en i det hele taget i alle retninger fræk og usympatisk person, der aldrig lader nogen lejlighed gaa fra sig til at overfalde sagesløse personer«. Siden er han under konens og hjemmets indflydelse blevet en hel del pacificeret. Han omtaler konen som »verdens bedste«, nævner som sin hovedinteresse: »min kone og mine børn« og udtaler, at den sidste lovovertrædelse »har været en ren misforstaaelse«. Umiddelbart virker han fuldt ud tilforladelig og ganske godmodig.

Han har ernæret sig som arbejdsmand og handelsmand, i de senere aar særlig som opkøber. Under udøvelsen af dette erhverv er han kommet meget paa beværtninger og har færdedes i et kvarter i København, hvor der holder en hel del »løse eksisterer« til. Hans indtægter har været relativt smaa, 15—1600 kr. aarligt, for hvilke han har skullet ernære kone og 2 børn.

I den kriminologiske konklusion er der udtalt, at hans seneste kriminalitet i det væsentlige synes betinget¹³⁾ af hans erhvervs-mæssige forhold, maaske i nogen grad medbetinget af en ret stor foretagsomhed, der i det milieu, hvor han har holdt til, særlig let har kunnet føre til lovovertrædelser. Recidivsandsynligheden maa betegnes som ret ringe.

2286. Kronisk kriminalitet. Den kriminelle løbebane indledes her med et tiltalefrafald for tyveri i 17-aars alderen. 19 aar gammel er fangen blevet straffet med 4 mdr.s fængsel for tyveri, og derefter følger straffene slag i slag, til han nu i 25-aars alderen idømmes 15 mdr.s fængsel. Han har faaet et par advarsler for betleri; men alle hans øvrige lovovertrædelser er tyverier, hyppigt automattyverier og tyverier fra udhængsskabe, enkelte ind-

brudstyverier i forretninger, og ind imellem tyverier af mere lejlighedsvis og tilfældig karakter. Han har i de fleste tilfælde været i sag med kammerater, for en eller to's vedkommende flere gange. Recidivhastigheden er stor: 2 til 3 maanedes. Itt = 52 (synes voksende).

Indtil 17—18-aars alderen har han haft pladser paa landet, hvorfra han omtales jævnt godt; dog synes hans lyst til arbejde ikke at have været overvældende stor. Siden den tid har han mest holdt til i København, hvor han mellem straffene har haft budpladser, »handlet lidt« eller gaaet arbejdsløs. Han har hutlet sig gennem tilværelsen, har ikke haft fast bopæl, har ikke villet søge socialhjælp. Han har holdt meget til i folkekøkkener, hvor han har omgaaedes kammerater, som han tidligere har været i sag med.

I en selvbiografi fra hans forrige ophold i Statsfængslet i Vridsløselille er han fremkommet med nogle »hemmelighedsfulde« udtalelser om sin triste skæbne: »Da jeg i de sidste 6 Aar, for det meste har opholdt mig bag Fængslets Murer, har jeg intet at skrive om og hvad der er gaaet forud for jeg begyndte paa den Slags her, er der ingen Mennesker som faar mig til at give Oplysninger om. Og hvorfor jeg begaar Tyverier: for at glemme og intet andet«. Ved sidste indsættelse fortæller han, at han havde en veninde fra skoletiden, der »gjorde det forbi« efter 7 aars bekendtskab, »saa begyndte jeg at drikke og fik fra den Dag af ikke Ro nogen Steder jeg vandte fra den ene Arbejdsplads til den anden og havnede saa i Kbhvn hvor jeg kom sammen med nogle unge Mennesker der fik mig paa gale Veje første Gang og siden har jeg været her ad og til hvad der aldrig har været min Drom Fremtidsplaner de er hvist for mit vedkommende ud i det Blaa«. Om hans umiskendeligt idealiserede opfattelse af sig selv har et reelt grundlag, har man ikke kunnet bedømme; men det skulde ikke undre, om det var temmelig spinkelt.

Han er daarligt begavet, dog næppe sinke, er iøvrigt efter den psykiatriske undersøgelse karakteriseret som følelsesflad, holdningsløs og fjoget, uden social opdrift.

I den kriminologiske konklusion har man henført hans kriminalitet til sammenspillet mellem hans karakterdefekter og de elendige sociale forhold, hvorunder han har levet. Recidivsandynlighed: stor.

Der er maaske efter disse eksempler grund til at fremhæve, at sondringen mellem akut og kronisk kriminalitet intet siger om kriminalitetens aarsager. Det er en diagnose,

der kan stilles alene ud fra en undersøgelse af det kriminelle levnedsløb, og man maa ikke paa forhaand slutte, at akut kriminalitet er betinget af exogene og kronisk kriminalitet af endogene faktorer. Om det skulde forholde sig saa enkelt, kan først en videre undersøgelse vise; paa forhaand forekommer det dog usandsynligt.

Ved diagnosticeringen af akut og kronisk kriminalitet er det et problem, hvor man skal drage grænsen. Med andre ord, hvor lang den kriminalitetsfri periode skal være, for at man kan tale om akut kriminalitet. Spørgsmaalet kan ikke besvares med angivelsen af et enkelt tal, idet den kriminalitetsfri periode i nogen grad maa ses i forhold til den tidligere kriminelle periodes længde, tidligere recidivhastighed og interneringstidernes længde¹⁴). I de fleste levnedsløb vil en kriminalitetsfri periode paa 5 aar give et umiskendeligt indtryk af akut kriminalitet; men kommer vi ned paa en recidivhastighed paa under 3 aar, vil man i almindelighed være betænkelig ved at diagnosticere akut kriminalitet. Klassifikationen af det her undersøgte materiale beror paa et skøn, der er baseret paa ovennævnte betragtninger. Om sondringen er brugbar, maa fremgaa af den efterfølgende bearbejdelse af materialet.

Blandt de 126 undersøgte fanger har de 35 vist sig at være akut kriminelle, de resterende 91 kronisk kriminelle. At der er fundet et saa forholdsvis ringe antal akut kriminelle, skyldes utvivlsomt, at alle forbryderbegyndere er udskilt af materialet; blandt disse vil det relative antal af akut kriminelle sandsynligvis være større.

Den kriminelle tid hos akut og kronisk kriminelle.

Sondringen mellem akut og kronisk kriminelle har særlig været præget af usikkerhed, hvor den kriminelle løbebane har været kort. Det er derfor nærliggende at undersøge, om der i diagnosticeringen har vist sig nogen afhængighed af den kriminelle tid, idet man — blandt andet af kriminalpolitiske grunde — vilde være interesseret i, at

diagnosen kan stilles med nogenlunde sikkerhed paa et saa tidligt tidspunkt som muligt. Tabel 11 viser, at en saadan eventuel afhængighed overhovedet ikke er kommet til udtryk i det undersøgte materiale, hvorfor distinktionen paa dette punkt maa betragtes som tilfredsstillende.

Tabel 11.

Akut og kronisk kriminelle efter den kriminelle tid, angivet i procent.

	Kriminelle tid i aar				
	0—2	3—5	6—8	9—11	12—14
akut.....	11,4	20,0	11,4	20,0	8,6
kronisk.....	9,9	23,1	20,9	18,7	8,8
Sum.....	10,3	22,2	18,3	19,0	8,7

	Kriminelle tid i aar				
	15—17	18—20	21—23	24—26	27—
akut.....	17,1	5,7	0	2,9	2,9
kronisk.....	5,5	3,3	4,4	3,3	2,2
Sum.....	8,7	4,0	3,2	3,2	2,4

At der dog er mulighed for at tage fejl, skal ikke nægtes. Havde man for godt og vel en halv snes aar siden undersøgt den her som eksempel paa et akut kriminelt levnedsløb omtalte fange (2315), var man sikkert kommet til det resultat, at hans kriminalitet havde en kronisk karakter. Selv om der ikke forekommer mange levnedsløb af netop denne type, fremhæves der gennem dette eksempel et forhold af betydning: sondringen akut-kronisk kriminalitet er en diagnose, ikke nogen prognose; den siger noget om, hvad der hidtil er sket, ikke noget sikkert om, hvad der vil ske i fremtiden. Og iøvrigt er der ingen grund til at overvurdere vanskelighederne. Saavel den hidtidige kri-

minelle løbebane (kriminell tid, dømsantal, interneringsantal, interneringstæthed, recidivhastighed m. m.) som fangens sociale forhold og formodentlig ogsaa hans psykiske habitus vilde paa daværende tidspunkt have set ganske anderledes ud end nu en 10—12 aar efter. Og alligevel forbliver det sandt, at en god diagnose er den bedste forudsætning for en sikker prognose.

Dømsantal hos akut og kronisk kriminelle.

Ved undersøgelsen af de akut og kronisk kriminelles fordeling efter dømsantal¹⁵⁾ har jeg fundet det hensigtsmæssigt yderligere at klassificere materialet efter tidspunktet for første overtrædelse. Tabel 12 giver i noget sammen-

Tabel 12.

Dømsantal og aldersklasser v. 1. ovtr. hos akut kriminelle, angivet i procent.

Aldersklasser	Dømsantal		Sum	Abs. antal
	2—6	7—		
—17	100	0	100	4
18—20	85,7	14,3	100	14
21—	91,1	5,9	100	17
Sum	91,4	8,6	100	35

trængt skikkelse resultatet af optællingerne. For de akut kriminelles vedkommende tør man intet slutte af den fundne fordeling. Man kan dog ikke med sikkerhed gaa ud fra, at en eventuel afhængighed mellem alder ved første overtrædelse og dømsantal hos akut kriminelle vilde afsløres ved bearbejdelsen af et saa lille materiale. Derimod er det hos de kronisk kriminelle paa grundlag af Tabellen (13) rimeligt at antage, at de ved første overtrædelse yngre aldersklasser er mest udsat for at opnaa et stort dømsantal. En sammenligning af akut og kronisk kriminelle over 20 aar

Tabel 13.

Domsantal og aldersklasser v. 1. ovtr. hos kronisk kriminelle, angivet i procent.

Aldersklasser	Domsantal		Sum	Abs. antal
	2-7	7-		
-17	39,2	60,8	100	28
18-20	46,7	53,3	100	30
21-	66,7	33,3	100	33
Sum	51,7	48,3	100	91

(ved første overtrædelse) viser ikke nogen afgørende forskel med hensyn til interneringsantal; derimod synes de kronisk kriminelle, hvis kriminalitet viser sig tidligere, at være mere udsat for mange domfældelser end den tilsvarende aldersgruppe blandt de akut kriminelle.

Interneringsantal hos akut og kronisk kriminelle.

Tabel 14 viser i lidt sammentrængt form fordelingen af de 35 akut kriminelle efter alder ved første overtrædelse og antallet af interneringer. Heller ikke her tør man af den fundne fordeling slutte noget. For de 91 kronisk kri-

Tabel 14.

Interneringsantal og aldersklasser v. 1. ovtr. hos akut kriminelle, angivet i procent.

Aldersklasser	Int. antal		Sum	Abs. antal
	1-6	7-12		
-17	100	0	100	4
18-20	100	0	100	14
21-	100	0	100	17
Sum	100	0	100	35

Tabel 15.

Interneringsantal og aldersklasser v. 1. ovtr. hos kronisk kriminelle, angivet i procent.

Aldersklasser	Int. antal		Sum	Abs. antal
	1—6	7—12		
—17	67,9	32,1	100	28
18—20	83,3	16,7	100	30
21—	90,9	9,1	100	33
Sum	81,3	18,7	100	91

minelle (tabel 15) stiller sagen sig lidt anderledes. Aldersklasser under 17 aar ved første overtrædelse er dobbelt saa stærkt repræsenteret ved interneringsantal paa mere end 6 som aldersklassen 18—20 aar og godt og vel 3 gange saa stærkt som klassen over 20 aar. Forskellen er dog ikke saa stor, at man kan tillægge den afgørende betydning. Imidlertid kan hypotesen om en saadan afhængighed understøttes af den ganske enkle betragtning, at naar kriminaliteten har en kronisk karakter, vil den, hvis kriminelle løbebane startes i 17-aars alderen, have flere chancer for at blive interneret, end den, der først kommer i konflikt med straffeloven, naar han nærmer sig de 30.

For aldersgrupperne over 20 aar ved første overtrædelse er der ikke nogen paaviselig forskel paa akut og kronisk kriminelle. Derimod er det rimeligt at antage, at kronisk kriminelle, der er under 21 aar ved første overtrædelse, vil være mere udsatte for mange interneringer end den tilsvarende aldersklasse hos de akut kriminelle. Betragtes alle aldersklasser under ét viser forskellen paa akut og kronisk kriminelle sig endnu tydeligere.

Resultatet af disse undersøgelser over domsantal og interneringsantal bliver altsaa, dels at blandt de kronisk kriminelle er de, der starter deres kriminelle levnedsløb tid-

ligt, mere udsat for hyppigt at blive dømt og interneret end de, der er ældre ved første overtrædelse, dels at kronisk kriminelle dømmes og interneres hyppigere end akut kriminelle. Ingen af delene kan virke overraskende. Det første er blot en speciel bekræftelse paa den almindelige hypotese om unge lovovertræderes ugunstigere prognose. Det andet viser, at diagnosen akut-kronisk kriminalitet med hensyn til kendsgerningerne, domsantal og interneringsantal, stort set er tilfredsstillende.

Sanktionernes art hos akut og kronisk kriminelle.

Tabel 16 viser fordelingen af akut og kronisk kriminelle fanger efter de forskellige sanktionsarter. For 4 af disse er der en væsentlig forskel. Kronisk kriminelle er i højere grad udsat for over 3 fængselsstraffe, og de har hyppigere

Tabel 16.

Sanktionernes art hos akut og kronisk kriminelle.

	Børneværn	Hjem	bet. domte	under tilsyn	Bøder	Adv.	Hæfte
akut.....	2	4	23	11	14	8	3
kronisk.....	26	29	37	21	36	15	13
Sum.....	28	33	60	32	50	23	16

	Fgsl.		Forb. hus	Tugt-hus	Tvangs- arb.	Ungd. fgsl.
	1-3	4-				
akut.....	33	2	5	0	1	0
kronisk.....	50	41	24	2	6	1
Sum.....	83	43	29	2	7	1

været under børneværnsforsorg og anbragt paa »hjem«. Derimod har de akut kriminelle væsentligt hyppigere været betinget dømt (hvilket viser, at anvendelsen af betinget dom i det store og hele svarer til sit formaal). Med hensyn til bøder er der overhovedet ingen forskel i fordelingen;

men det er dog værd at bemærke, at det gennemsnitlige antal bøder for de akut kriminelle, der har betalt bøder, er 1,4, medens det for de kronisk kriminelle, der har betalt bøder, er 2,8.

Interneringstæthed hos akut og kronisk kriminelle.

For de akut kriminelles vedkommende kan der ikke paavises nogen afhængighed mellem alder ved første overtrædelse og interneringstæthed (se tabel 17). Men ogsaa her stiller sagen sig anderledes for de kronisk kriminelle. Fordelingen af de 91 fanger fremgaar af tabel 18. Man

Tabel 17.

Interneringstæthed og aldersklasser v. 1. ovtr. hos akut kriminelle, angivet i procent.

Aldersklasser	Itt		Sum	Abs. antal
	0—39	40—		
—17	100	0	100	4
18—20	100	0	100	14
21—	100	0	100	17
Sum	100	0	100	35

Tabel 18.

Interneringstæthed og aldersklasser v. 1. ovtr. hos kronisk kriminelle, angivet i procent.

Aldersklasser	Itt		Sum	Abs. antal
	0—39	40—		
—17	53,6	46,4	100	28
18—20	90	10	100	30
21—	84,9	15,1	100	33
Sum	76,9	23,1	100	91

kan heraf med stor sandsynlighed slutte, at den ved første overtrædelse yngre aldersklasse faar en væsentlig større interneringstæthed end de ældre klasser.

En sammenligning af akut og kronisk kriminelle giver med hensyn til interneringstæthed for de forskellige aldersklassers vedkommende resultater, der er ganske analoge med resultaterne vedrørende domsantal og interneringsantal. Ved aldersklasserne over 20 aar er der ingen paaviselig forskel paa de to former for levnedsløb, medens de yngre aldersklasser synes mere udsatte for at opnaa stor interneringstæthed.

Heller ikke disse resultater virker overraskende, naar man har gjort sig fortrolig med begrebet interneringstæthed. Ogsaa i den henseende er de ved første overtrædelse yngre aldersklasser blandt de kronisk kriminelle mere truede end de ældre, og det samme gælder de kronisk kriminelle, der er under 21 aar ved første overtrædelse sammenlignet med samme aldersklasse blandt de akut kriminelle.

Jeg har tidligere nævnet, at den gængse hypotese om, at jo tidligere kriminaliteten manifesterer sig, desto sandsynligere vil det ogsaa være, at det kriminelle levnedsløb vil blive fortsat og præget af flere og alvorligere overtrædelser, — ikke ved det foreliggende materiale er blevet bekræftet i denne generelle formulering. Det har ikke kunnet paavises, at den gjaldt for de akut kriminelle, hvad der ganske vist kan skyldes materialets størrelse. Men det forekommer mig sandsynligt, at en saadan afhængighed — selv om den senere skulde blive paavist — ikke vil vise sig nær saa udpræget, som den er blandt de kronisk kriminelle. Skulde denne antagelse være rigtig, understreges dermed den praktiske betydning af saa tidligt som muligt at kunne stille diagnosen akut-kronisk kriminalitet. En ting viser undersøgelserne over domsantal, interneringsantal og interneringstæthed klart: at den gruppe kronisk kriminelle, hvis kriminelle løbebane indledes før det 21. aar, har en særlig daarlig prognose.

Recidivsandsynlighed for akut og kronisk kriminelle.

Det er tidligere sagt, at diagnosen akut-kronisk kriminalitet ikke i sig selv er nogen prognose. Dens mulige prognostiske værdi lader sig først fastlægge ad aare. Det kan imidlertid have sin interesse at sammenligne diagnosen med de tidligere nævnte recidivsandsynlighedsvurderinger, der er foretaget paa grundlag af Meywerks recidivsandsynlighedsskema. Resultatet af sammenligningen ses i tabel 19. Det fremgaar umiddelbart af tabellen, at de kronisk

Tabel 19.

Recidivsandsynlighed hos akut og kronisk kriminelle;
fangernes fordeling angivet i procent.

	Recidivsandsynlighed			Sum
	stor	tvivlsom	ringe	
akut	2,8	60,0	37,2	100
kronisk	68,1	31,9	0	100
Sum	50,0	39,7	10,3	100

kriminelles prognose skulde være væsentlig daarligere end de akut kriminelles. Medens de akut kriminelle har maksimum i gruppen: tvivlsom recidivsandsynlighed, har de kroniske et tilsvarende maksimum i gruppen: stor recidivsandsynlighed. Nogen statistisk bearbejdelse er ikke nødvendig for at se, at der er en afgørende forskel.

Lovovertrædelsens art hos akut og kronisk kriminelle.

Fordelingen af de undersøgte fanger efter lovovertrædelsens art fremgaar af tabel 20. Tabellen bygger paa straffelovens inddeling. Under begrebet smaakriminalitet er sammenfattet overtrædelser som ulovlig omgang med hittegods, betleri, beruselse (strfl.s § 138, II, og som overtrædelse af politivedtægten), ulovlig jagt og fiskeri, hærværk, falsk anmeldelse (der i alle de her omhandlede tilfælde har

Tabel 20.

Lovovertrædelsens art hos akut og kronisk kriminelle.

	Røveri	Tyveri	U.sleb	Bedr.	Falsk	Hæleri
akut	0	29	12	5	8	1
kronisk	4	80	36	38	25	13
Sum	4	109	48	43	33	14

	Smugl.	Alfons.	Sex.	Vold	Brandstift.	Smaa-krim.
akut	0	3	10	4	2	22
kronisk	2	7	10	18	2	57
Sum	2	10	20	22	4	79

været af temmelig godartet karakter), forskellige overtrædelser af politivedtægten m. m. Udbredelse af venerisk smitte er betragtet som en seksualforbrydelse, da den som de vigtigste af de øvrige seksualforbrydelser er en udpræget driftshandling. Da den strafferetlige klassifikation medfører saavel en sammenfatning af — kriminologisk set — uensartede handlinger, som i visse tilfælde en adskillelse af ensartede handlinger, skal man ikke vente sig altfor meget af en bearbejdelse af materialet udfra disse synspunkter.

Det fremgaar af tabellen, at seksualforbrydelser forekommer hyppigere blandt akut kriminelle end blandt kronisk kriminelle, hvorved man dog maa erindre, at de fleste kroniske seksualforbrydere ikke kommer ret mange gange i statsfængsel, før de interneres. Bedrageri er stærkt repræsenteret blandt de kronisk kriminelle, hvad der sikkert stemmer med de fleste kriminalisters almindelige indtryk. De øvrige forskelle er for smaa, til at man paa grundlag af dette materiale kan tillægge dem nogen betydning¹⁶).

Nogen inddeling af lovovertrædelserne alene efter lovovertrædelsens art har jeg af gode grunde ikke foretaget. Af de 91 kronisk kriminelle er 80 straffet for tyveri; blandt

dem er der kun 6 rene typer, og det er iøvrigt noget tvivlsomt, om de alle 6 fremtidig vil holde sig »rene« (1 af dem er dømt 2 gange, 1 3 gange, 1 4 gange og 3 5 gange). Af de 10, der er straffet for seksualforbrydelser, er der kun 1 helt ren type. De resterende 84 kronisk kriminelle er alle mere eller mindre »blandede«. At en lovovertræder er straffet for 3—4 forskellige forbrydelser er i det undersøgte materiale meget almindeligt, saa man kan kun med alt muligt forbehold tale om den populære opfattelses forbrydertyper: røvere, tyve, underskæbere, bedragere, alfonser, sædelighedsforbrydere, voldsmænd o. s. v. De forekommer ikke saa hyppigt i et statsfængsel som i kriminalromaner.

Resultater.

Selv om resultaterne af de her refererede undersøgelser er beskedne, maa det dog være tilladt at fremhæve, at sondringen mellem akut og kronisk kriminalitet ikke alene i det store og hele har vist sig tilfredsstillende, men ogsaa ved en teoretisk bearbejdelse af dette (og andre lignende) materialer nødvendig. Ejendommeligheder ved de kronisk kriminelles levnedsløb, som ved den statistiske bearbejdelse er kommet klart frem, idet man har sondret mellem de 2 nævnte grupper, vilde ved en bearbejdelse af materialet som helhed paa grund af de akut kriminelles »indflydelse« være blevet tilsløret. Dette gælder fx. nogle af resultaterne med hensyn til alder ved første overtrædelse sat i relation til domsantal, interneringsantal og interneringstæthed, hvorved det bl. a. er blevet paavist, at de kronisk kriminelle, der ved første overtrædelse er under 21 aar, udgør en særlig truet gruppe. I visse henseender har denne diagnose været nødvendig for overhovedet at faa en sammenligning i stand. Det kan selvfølgelig have sin interesse at faa at vide, at af de 126 undersøgte fanger har 28 været under børneværns- eller værgeraadsforsorg, 33 anbragt paa »hjem«, 43 straffet for bedrageri, at recidivsandsynligheden for 63 er betegnet som stor. Men det er af særlig betydning at

vide, at man ved at skelne mellem 2 grupper kan henføre langt den overvejende del af de kriminelle børneværnsbørn og af dem, der har været anbragt paa »hjem« til den ene af grupperne, hvor man ogsaa finder et stort flertal af dem, der er straffet for bedrageri, og praktisk talt alle dem, hvis recidivsandsynlighed er stor.

I og for sig skulde det ikke være udelukket, at man ved at inddele materialet udfra andre inddelingsgrunde kunde komme til lignende resultater. Der sondres i mange nyere kriminologiske undersøgelser mellem 2 grupper af lovovertrædere, der — selv om navnene er forskellige — maaske med en vis ret kan karakteriseres som »let« og »svær« kriminelle. Flere af disse vilde sikkert være anvendelige til det her opstillede formaal. Ogsaa den her anvendte klassifikation er i denne vide betydning en distinktion mellem »let« og »svær« kriminalitet. Teoretisk set forekommer den mig imidlertid mere tilfredsstillende end andre, jeg har stiftet bekendtskab med. For det første fordi den er rent deskriptiv kriminologisk. For det andet, fordi den alene bygger paa en analyse af de kriminelle levnedsløb, saaledes som de kan rekonstrueres efter akterne. For det tredje fordi den betragter disse levnedsløb i deres helhed og særlig lægger vægt paa, hvorledes de har udviklet sig. Men jeg skal villigt indrømme, at begreberne akut og kronisk kriminalitet bør defineres skarpere, end det er sket her. En saadan præcisering af begrebernes indhold forudsætter imidlertid en dybtgaaende analyse og indgaaende sammenligning af de enkelte levnedsløb med hensyn til deres udvikling fra dom til dom, som hidtil ikke er blevet foretaget.

Gennem den kriminalpolitiske praksis søger man at indvirke paa visse uønskede kendsgerninger i den virkelige verden. Skal kriminologien gøre sig haab om at kunne være til nogen som helst nytte for det praktiske arbejde, maa den have sin rod i de samme kendsgerninger. Det gælder for en saa forholdsvis ung videnskab først og sidst

om at indsamle erfaringer. Forhaabentlig vil der gennem en fortsættelse af de kriminologiske undersøgelser ved Statsfængslet i Vridsløselille blive lejlighed til paa grundlag af et fyldigere materiale at tage nogle af de her skitserede problemer op til en fornyet undersøgelse.

Noter og Henvisninger.

- 1) § 62, 4 betegner dog en undtagelse, idet den som kvalifikation til arbejdshus kun nævner, at forbrydelsen skal være begaaet »under paavirkning af spirituose drikke« og forbryderen »maa antages at være forfalden til drukkenskab«.
- 2) cfr. Helveg: Den retslige Psykiatri, pp 24 f, hvor det fremhæves, at »tendensen gaar dog indenfor Retslægeraadet i retning af i almindelighed at tilraade almindelig straf overfor strafegnede psykopater, og kun henvise til psykopatfængslet i saadanne tilfælde, hvor det drejer sig om stærkt uligevægtige, explosive personer, som ved hysteriske anfald, affekt-eksplosioner, demonstrative selvmordsforsøg og lignende handlinger i høj grad vanskeliggør almindelig fængselsbehandling og nødvendiggør særligt psykiatrisk instrueret tilsyn«.
- 3) Aschaffenburg inddeler i Handwörterbuch der Kriminologie I, p 837 i følgende 4 typer: 1. die Widerstandsfähigen, zu denen auch die Überzeugungsverbrecher gehören, 2. die Affekt- und Triebverbrecher, 3. die entgleisungsbereiten Haltlosen, 4. die Aktiven. (her citeret efter Exner: Kriminalbiologie, p. 254). Inddelingen synes at være en forenkling og sammenfatning af den ældre inddeling i: Das Verbrechen und seine Bekämpfung, hvor der er opstillet 7 grupper, pp 231 ff.
- 4) Handwörterbuch der Kriminologie I, pp 911 f (her citeret efter Exner: Kriminalbiologie, p 255).
- 5) Die Ursprünge des Verbrechens. Stumpffl fremhæver ganske vist, efter at have opstillet de to typer, at afgrænsningen er »objektiv aktenmæssig nachprüfbar« (p 95), men indrømmer senere, at den rigtige bedømmelse af svær- og letkriminelle er vanskelig, hvorfor det er af betydning, at man finder en enklere maade, hvorved man kan finde en praktisk brugbar type, og herefter indføres begrebet konfliktkriminalitet, der praktisk talt identificeres med letkriminelle (pp 132—33), cfr. iøvrigt p 155.

- 6) Iflg. Justitsministeriets cirkulære af 1.6.40. om aflevering af domfældte til statsfængsel, afleveres der til Statsfængslet i Vridsløselille:
 Fra politikredse øst for Storebælt:
 1) samtlige domfældte, der for anden gang eller mere skal afsone straf i statsfængsel, medmindre de tidligere har udstaaet arbejds- eller sikkerhedsforvaring;
 2) domfældte over 25 aar, der for første gang skal afsone straf i statsfængsel, medmindre de tidligere har udstaaet arbejds- eller sikkerhedsforvaring.
- 7) Jeg skal særlig nævne Dansk Værne- og Tilsynsselskab, der i mange tilfælde har kunnet give oplysninger af stor værdi.
- 8) Grundlaget for det benyttede dossier er det af Commission internationale pénale et pénitentiaire udarbejdede skema fra 1937. Den lægelige del er dog paa visse punkter noget indskrænket, medens den sociologiske del er tillæmpet efter danske forhold. — Undersøgelser af tilsvarende art er udført i Belgien gennem mange aar, siden 1920 af institutionen, Service anthropologique pénitentiaire, hvis leder er Vervaeck. De er omtalt i en afhandling af vicefængselsinspektør Aage Worm: Den belgiske lov af 9.4.1930 »om socialt forsvar overfor abnorme lovovertrædere og vaneforbrydere«. Nord. Tidsskr. f. Strafferet, 25. aarg., pp 263 ff, specielt pp 265—67. (1937).
- 9) Ved domsantal er her og i det iflg. altid forstaaet antallet af retslige eller politimæssige konstateringer af kriminalitet.
- 10) Monatsschrift für Kriminalbiologie und Strafrechtsreform, 29. Jahrg., pp 422 ff (1938) i afhandlingen: Beitrag zur Bestimmung der sozialen prognose an Rückfallsverbrechern.
- 11) Udskiller vi den i det følgende omtalte gruppe af akut kriminelle og foretager en tilsvarende undersøgelse alene af de kronisk kriminelle, vil der vise sig en — ikke særlig udpræget — afhængighed, saaledes at man med en vis rimelighed kan vente at finde større kriminel tid korreleret med større interneringstæthed og mindre kriminel tid med mindre interneringstæthed. — Jeg refererer ikke i artiklen de statistiske beregninger, der danner grundlaget for skønnet over observationsantallenes sandsynlighed og de omtalte hypotesers rimelighed; de har bestaaet i middelfejlsberegninger udfra de konstaterede relative hyppigheder.
- 12) Der nichtsesshafte Mensch, pp 371 ff.
- 13) Man har i den kriminologiske konklusion foretrukket udtrykket »betinget« for »foraarsaget« for ikke at antyde, at der skulde

være tale om et exakt naturvidenskabeligt kausalforhold.

- 14) Man bør tillige være opmærksom paa, at der undertiden kan hengaa ret lang tid mellem udførelsen af en forbrydelse og gerningsmandens domfældelse og i givet fald tage hensyn dertil.
 - 15) Stadigvæk taget i den tidligere nævnte udvidede betydning.
 - 16) En frugtbar kriminologisk bearbejdelse af et materiale efter lovovertrædelsens art forudsætter en inddeling af forbrydelseerne udfra ganske andre synspunkter end de strafferetlige. Først og fremmest vil det være af betydning at faa den store og brogede gruppe af tyverier nærmere analyseret og klassificeret. Selv en saa overfladisk inddeling som den gamle strafelovs i simpelt og groft tyveri er i kriminologisk henseende at foretrække for den nuværende sammenfatning i § 276 — hvormed der intet skal være sagt om værdien af de strafferetlige konsekvenser, som ændringen har medført. Af de samme grunde vil en dyberegaaende undersøgelse af, hvorledes de forskellige forbrydelsesarter træffer sammen hos forskellige lovovertrædere, antagelig ikke føre til resultater af betydning, — hvad der er saa meget mere beklageligt, som netop løsningen af dette spørgsmaal vilde være af særlig interesse.
-